

Maaseudun yritystoiminnan edistäminen: Start-up -rahoitustyöpajan 12.12.2018 yhteenveto

Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmassa 2014-2020 otettiin käyttöön uutena tukimuotona maaseudun start-up yrittäjyyttä edistävä yrityksen perustamistuki. Sen myöntäminen oli mahdollista vuosien 2015-2016 taitteessa. Tukea voidaan myöntää 5 000 – 35 000 euroa uuden yrityksen perustamiseen tai olemassa olevan yrityksen uudistamistoimenpiteisiin. Innovatiiviseen kokeiluun tukea voidaan myöntää 2 000 – 10 000 euroa. Lähtökohtana kertakorvaustyyppisen perustamistuen käytölle on liiketoimintasuunnitelma, jonka toteuttamista arvioidaan asetettuja tavoitteita vasten.

Saavutetut tulokset ovat ylittäneet odotukset, sillä vajaan kahden vuoden aikana perustamistukea on myönnetty jo noin 600 maaseudun mikro- ja pienyritykselle. Tuen avulla yritykset voivat innovoida uusia tuotteita ja palveluita sekä uudistaa toimintaansa sekä kansainvälistyä ja kasvattaa osaamis pääomaansa. Tavoitteena on maaseudun elinkeinorakenteen monipuolistuminen ja yritysten uudistuminen sekä uusien työpaikkojen luominen.

Yrityksen perustamistuki on löytänyt oman paikkansa osana alueellista innovaatiojärjestelmää. Ilman perustamistukea osa maaseudun yrityksistä jäisi kokonaan tämän tyyppisen rahoituksen ulkopuolelle. Innovaatioiden syntymiseen puuttaminen on tarpeen etenkin maaseutualueilla. Maaseudulla jokaisen yrityksen tavoitteena ei ole esimerkiksi kansainvälistyminen, mikä usein on asetettu rahoituksen saannin edellytykseksi. Myös yritysmuodolla on merkitystä joidenkin tukien saamiseksi ja yrityksen pitäisi muuttaa yritysmuotonsa osakeyhtiöksi tuen edellytysten täyttämiseksi. Yrityksen perustamistuessa ei tällaisia rajoitteita ole.

Ymmärrys tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnasta on laajentunut ja kehittynyt. Yrityksillä on erilaisia innovaatiotoiminnan painotuksia ja strategisia suuntauksia. Tiedevetoisuus ei ole ainoa lähtökohta yritysten kehittämistoiminnassa. Etenkin pienten yritysten tapa kehittyä perustuu useimmiten kokemus- ja käytäntölähtöiseen innovointiin tuotteita ja palveluita koskevien konkreettisten kone- ja laite- sekä rakentamisinvestointien yhteydessä. Käytännössä yritykset yhdistävät molempia lähestymistapoja.

Yrityksen perustamistuella vahvistetaan ennen kaikkea yritysten aineettoman arvonnun edellytyksiä, kuten yritysten osaamisen vahvistaminen ulkopuolelta hankittavan asiantuntemuksen avulla, mikä lisää tiedonvaihtoa yrityksen ja kehittämis- ja koulutusorganisaatioiden välillä. Yhä useampi osa taloudesta liittyy aineettomuuteen, kuten palveluihin, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan ja brändeihin. Perustamistukea ei ole mahdollista käyttää varsinaisten investointien toteuttamiseen, joihin on olemassa erikseen investointituki. Investointituki kattaa myös tiettyjä aineettomia investointeja.

Keskeinen haaste ovat omistajanvaihdokset ja voitaisiinko perustamistukea hyödyntää omistajanvaihdostilanteissa.

Yrityksen perustamistuki jatkossa

Osana EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) valmistelua seuraavalle rahoituskaudelle 2021-2027 maa- ja metsätalousministeriö järjesti 12.12.2018 start-up – rahoitustyöpajan. Työpajassa esiteltiin yritystoiminnan aloittamista koskeva taustoitus ja selvitys perustamistuesta sekä käytiin pyöreän pöydän keskusteluja ja pienryhmäkeskusteluja. EU:n jäsenmailla on tulevalle rahoituskaudella mahdollista päättää enemmän toimenpiteiden sisällöstä. Perustamistuen osalta tämä on totta, sillä YMP:n strategiasuunnitelma – asetusehdotuksesta on poistunut paljon yksityiskohtia. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että kaikista

yksityiskohdista voitaisiin luopua vaan niitä tarvitaan jatkossakin, mutta osana kansallista lainsäädäntöä, jolla luodaan yritysrahoitukselle yhtenäisiä pelisääntöjä.

Käytyjen keskustelujen perusteella yrityksen perustamisen alkuvaiheen tukea pidettiin tärkeänä myös jatkossa. Yrityksen perustamistuki on aiempaan rahoituskauteen verrattuna uudentyypinen, mistä johtuen tukea on lähdetty käyttämään epävarmoissa tunnelmissa. Kommunikaatio-ongelmia on ilmennyt tuen myöntäjien ja hakijoiden kesken. Perustamistukea koskevan informaation tulkitsemiseen kaivattiin selkeämpiä linjoja. ELY-keskukset ovat tulkinneet perustamistukea koskevia säännöksiä eri tavoin, sillä ei ole tarkempaa ohjeistusta siitä, miten asiat pitäisi eri tilanteissa tulkita. Arveltiin, että epäselvyydet ovat osasyynä perustamistuen merkittävään alueelliseen hajontaan. Johtopäätöksenä on, että rahoitusprosessin tueksi tarvitaan jatkossa lisää ohjeistusta ja aineistoa ajattelun ja tulkintojen tekemisen avuksi.

Kertakorvauksen käyttöä opeteltava lisää

Aiemmin käytössä ollut yrityksen kehittämistukea on haikailtu takaisin. Siinä tuen myöntäminen perustui tukikelpoisiin kustannuksiin. Perustamistuki on kertakorvaustyyppinen tuki, jossa ei katsota kustannuksia vaan asetetaan liiketoimintasuunnitelman toteuttamiseen liittyviä tavoitteita. Tuki maksetaan tavoitteiden toteutumiseen perustuen. Tämä vaatii uudentyypistä ajattelua. Kertakorvausmalli lukeutuu yksinkertaistettujen kustannusmallien joukkoon, jonka käyttö on kuluvalla rahoituskaudella opeteltu. Usein onko nykyinen perustamistuki kertakorvaus vai ei. Komission asiakirjoissa puhutaan kertakorvaustyyppisestä tuesta ja toisaalta sanotaan, että kyseessä on kertakorvaus. Uuden rahoituskauden osalta asia näyttää selkeytyvän, koska CAP:n strategiasuunnitelma-asetuksessa mainitaan selkäesti, että kyseessä on kertakorvaus.

Yrityksen suunnitelmat saattavat matkan varrella muuttua. Ongelmaksi on koettu, että liiketoimintasuunnitelmaa ei saa muuttaa. Liiketoimintasuunnitelmasta nousevat tavoitteet kannattaa määritellä mahdollisimman väljästi, jotta suunnitelma toimii realistisena ja joustavana viitekehyksenä yritykselle. On muistettava, että perustamistuki on erittäin joustava tukimuoto ja liiketoimintasuunnitelmaan on mahdollista sisällyttää monen tyyppisiä asioita yrityksen kehittämistarpeista lähtien. EU-lainsäädäntö ei aseta tähän erityisiä rajoitteita muuta kuin sen, että varsinaisia investointeja ei perustamistuella voida tukea.

Tuen määrä

Perustamistuki on koettu erittäin mahdollistavana tukimuotona, kun sitä on lähdetty rohkeasti käyttämään. Perustamistuki enintään 10 000 euron kokeiluun on ollut näppärä väline uusille toimijoille. Enemminkin tulisi tukea useita yrityksiä pienemmillä tukisummilla kuin vähäistä määrää yrityksiä isoilla tukisummilla. Tällaisella lähestymistavalla voidaan lisätä yritystoimintaan ja yrittäjyyttä enemmän. Nykyisiä tukimääriä pidettiin muutoin sopivina, mutta toivottiin tukitasojen erilaistamista pienempien perustamistukien myöntämiseen. Erityisesti Leader-ryhmillä olisi pienemmille tuille käyttöä. Pienemmän ”motivointirahan” avulla Leader voisi auttaa yrittäjyyden alkuvaiheessa olevia yrityksiä ja edistää liiketoimintaidean kehittelyä ja kokeiluja.

Työpajassa nousi esiin EU:n takausinstrumenttien käyttöönotto Suomessa, jolloin maaseudulla olisi mahdollisuus käyttää omia laina- ja takaustuotteita, mikäli Finnveran instrumentit eivät ole riittäviä maaseudun erityistarpeisiin. Huolena on, mistä saadaan rahoitusta maaseudulla tehtäviin isoihin investointeihin. Arviolta noin 4-5 % maaseudun yrityksistä ei saa pankista lainaa. Samassa yhteydessä viitattiin myös maatalouden ja erityisesti nuorten viljelijöiden rahoitustarpeisiin ja siihen, että Suomi ei tällä hetkellä hyödynnä EU:n takausinstrumenttia maataloudessa. Rahoitusinstrumenttien käytön pitäisi olla joustavaa ja helppoa, mikä ei kuitenkaan ole aina käytännössä mahdollista rahoitukseen liittyvistä EU:n säännöistä johtuen, mikäli instrumentti sisältää EU:n rahoitusta.

CAP:n strategiasuunnitelma-asetusehdotuksessa mainitaan rahoitusvälineiden yhdistämismahdollisuus käynnistystukeen (uusi suomennos nykyiselle start-up -tuelle eli perustamistuella). Rahoitusvälineistä

järjestetään erillinen työpaja kevään 2019 aikana, joten tähän asiaan palataan erikseen. Valmistelussa on otettava huomioon myös jo olemassa oleva rahoitus, jota maaseudulla toimivat yritykset voivat hyödyntää siinä missä kaupunkien yritykset.

Tukiprosessi

Työpajassa kysyttiin, voitaisiinko perustamistukea myöntää yritys- tai palvelusetelin muodossa. Yritys- ja palveluseteleistä puhuttaessa mielikuva on usein se, että ne ovat hallinnollisesti kevyitä. Setelimallissakin yrityksen on laitettava hakemus vireille, mihin perustuen rahoituspäätös voidaan tehdä. Lisäksi yrityksen on raportoitava rahoituksen käytöstä. Setelityyppisessä mallissa rahoitus voidaan maksaa suoraan palveluntuottajalle sen sijaan, että sitä maksettaisiin asiakkaan tilille. Setelin arvo voi vaihdella ja siihen voi liittyä myös omarahoitusosuus. Kiteyttäen voidaan sanoa, että setelimalli on yksi tapa järjestää tuen myöntö- ja maksuprosessi.

Setelimallissa palveluntuottajat voidaan kilpailuttaa etukäteen tai pitää yllä palveluntuottajien rekisteriä, jonne voi liittyä jatkuvasti uusia kriteerit täyttäviä palveluntuottajia. Käytännössä palveluntuottajien joukko voi olla kirjava ja palvelun laatu voi vaihdella. Palveluntuottajia koskevan listan ylläpitäminen ja palveluntuottajia koskevien kriteerien määrittäminen vaatii resursseja ja saattaa rajata tuensaajien valinnanvapausmahdollisuuksia. Tuki vastaaviin yrityksen tarvitsemiin palveluihin voidaan myöntää vapaammin ilman setelimallin käyttöönottamista, jolloin tuki palvelee suoraan yritystä, joka valitsee itse markkinoilta haluamansa palveluntuottajan ja saa tarvitsemaansa palvelun.

Tällä hetkellä perustamistuki pitää maksaa EU:n lainsäädännön mukaan vähintään kahdessa erässä. Mikäli tällaista edellytystä ei jatkossa ole, niin pienempien tukien maksaminen kerralla saattaa olla viisasta. Setelimallissa tuen harkinnanvaraisuutta voidaan pyrkiä minimoimaan. Suuremmissa hankkeissa on varmastikin tarpeen maksaa tuki yhtä useammassa erässä, jotta voidaan seurata hankkeen etenemistä ja toteutumista. Liiketoimintasuunnitelman tarvitaan jatkossakin ja tuki nivoutuu sen toteuttamiseen.

Työpajassa peräänkuulutettiin mahdollisuutta hakea eri tukimuotoja samalla hakemuksella. Tässä kohdin on syytä huomioida eri tukimuotoja koskeva lainsäädäntö ja tuettavien toimenpiteiden toteuttamisajat sekä mietittävä tarkkaan, onko erilaisten tukien hakeminen samalla hakemuksella toimivat tapa yrityksen näkökulmasta katsoen.

Tuensaajat

Kuluvalla rahoituskaudella tuensaajat on määritelty EU:n maaseutuasetuksessa. Tuensaajia ovat mikro- ja pienyritykset maaseutualueilla sekä monialaiset maatilat, jotka laajentavat toimintaansa maatalouden ulkopuolelle. Kansallisella lainsäädännöllä on täsmennetty tuen saamisen edellytyksiä. Potentiaalisten tuensaajien kokoluokasta oli nykyistä maaseutuohjelmaan suunniteltaessa pääteltävissä, että tuensaajien ei tarvitse olla täysin puhtaalta pöydältä toimintaansa aloittavia yrityksiä, vaikka nämä yritykset ovatkin olleet etusijalla tukea myönnettäessä, kun tukihakemuksia tarkastellaan tukijaksoittain.

Yrityksen perustamista pidetään jatkuvana meneillään oleva prosessina, jota ei ole saatettu vielä loppuun perustamistukea koskevan hakemuksen jättämishetkellä. Tuen maksamisen näkökulmasta katsottuna liiketoimintasuunnitelman toteuttamisen kesto voi olla enintään viisi vuotta. Viiden vuoden ajanjakso alkaa tuen myöntämisestä. Viiden vuoden sisällä pitää pystyä tarkastamaan tuen käyttö ja maksamaan viimeinen erä. Kansallisesti liiketoimintasuunnitelman toteuttamiselle on aikaa enintään kolme vuotta, jotta tuki myös ehdittäisiin maksamaan ohjelmakauden aikana.

CAP:n strategiasuunnitelma -asetusluonnoksessa ei ole määritelty erikseen käynnistystuen saajia, joten se antaa jäsenmaalle joustavuutta määrittää tuensaajien kohderyhmää. Start-up -käsitteenä kertoo selvästi, mistä ilmiöstä on kyse, mutta ei vielä määrittele, millaisesta start-up -toiminnasta tarkalleen on kyse. Yritysrahoitusmaailmassa jokainen rahoittajataho on määritellyt käsitteelle tarkemman sisällön omien

politiikkatavoitteidensa mukaisesti. Nimenomaan tätä silmällä pitäen ministeriön aloituspuheenvuorossa ja sitä tukevassa PowerPoint –esityksessä käytiin läpi erilaisia start-up –määritelmiä.

Työpajassa nostettiin esiin, mikä on aloittavan yrityksen määritelmä? Toivottiin, että perustamistuen käytölle olisi väljemmät rajaukset ja ehdotettiin tuen myöntämistä uudelle yrittäjälle. Yritykset ovat elinkaarensa aikana erilaisissa tilanteissa. Aloitusvaihe kattaa puhtaalta pöydältä aloittavat yritykset sekä yritykset, jotka ovat toimineet alle kolmen vuoden ajan. Kolmen toimintavuoden jälkeen yritys katsotaan toimivaksi yritykseksi, jota voidaan tukea uudelleen, mikäli yritys edelleen jatkokehittää toimintaansa. Usein aloittavan yritys etsii suuntaa liiketoiminnalleen, joten toimivan yrityksen tuki voi tulla kyseeseen varsinaisen perustamisvaiheen jälkeen.

Pidempään toimineilta yrityksiltä odotetaan uudistumista. Työryhmässä ehdotettiin, että toimivilla yrityksillä pitäisi olla perustamistuessa omavastuuosuus. Jos tuki olisi kustannusperusteinen, niin tukitasoksi esitettiin 50 prosenttia. Kustannusperusteisuuden osalta myös esitettiin erilaistettua menettelyä toiminimiyrityksille ja osakeyhtiöille siten, että luotetaan kirjanpitoon niiden yritysten kohdalla, joilla on kaksinkertainen kirjanpito. Esitettiin myös, että ammattitaitovaatimuksesta luovuttaisiin ja tuettaisiin taloudellista toimintaa.

Yrityksen peruskehittämiseen luettavaa toimintaa ei perustamistuella voida tukea, joten se ei sovellu aivan kaikille yrityksille kuten aiemmin käytössä ollut yrityksen kehittämistuki. Haasteeksi on koettu, että toimintaansa uudistavalle toimivalla yrityksellä ei olisi tukimuodon mukaisia kustannuksia. Erot tukea hakevien yritysten kesken tulevat varmasti esiin viimeistään yrityshankkeiden pisteytyksessä ja valinnassa. Työpajassa pohdittiin, onko tarpeen kehittää yrityksessä hyviksi todettuja toimintoja vaiko luoda kokonaan uusia toimintoja? Milloin käytössä olevan toiminnon kehittäminen muuttuu uuden asian luomiseksi? Lisäksi pohdittiin, edellytetäänkö nykyisin jopa ”liikaa” innovatiivisuutta. Kaikkien ei tarvitse innovoida jatkuvasti uutta. Myös nykyistä yritystoimintaa pitäisi tehdä hyvin ja muokata sitä paremmaksi, mitä Suomessa ei tehdä riittävästi – perustamistuki sopii näihin tilanteisiin, koska yritys todennäköisesti uudistaa toimintaansa jollain tavoin. On muistettava, että lainsäädännössä ei ole mahdollista antaa vastauksia valmiina kaikkiin eteen tuleviin tapauksiin vaan pitää tehdä tulkintaa ja tapauskohtaista harkintaa jatkossakin.

Kuluvalla rahoituskaudella on aiempaa voimakkaammin panostettu päätoimisen yritystoiminnan tukemiseen, jotta tuen vaikuttavuus olisi parempi ja saataisiin luotua uusia työpaikkoja. Työpajassa nostettiin esiin, että myös osa-aikaisilla yrittäjillä pitäisi olla jatkossa mahdollisuus saada perustamistukea. Tällöin kyse olisi enemmänkin yrittäjyyden aktivoimisesta, joka mahdollisesti myöhemmin muuttuu varsinaiseksi yritystoiminnaksi. Koska yksityisyritysten määrä lisääntyy ja yrittäjyys saa uusia muotoja, osa-aikaisten yrittäjien tukemisen mahdollisuuksia voidaan valmistelun yhteydessä harkita.

Työpajassa nostettiin esiin myös yritystoiminnan käynnistäminen yritysten yhteistyönä. Myös tätä vaihtoehtoa voidaan tarkastella uutta rahoituskautta valmisteltaessa. Useimmiten tämä kuitenkin merkitsee sitä, että jokaiselle yritykselle pitää tehdä oma päätös, elleivät useimmat yrityksen muodosta yhteisyritystä, jolle tuki voidaan myöntää. Myös naisyrittäjyyden merkitystä nostettiin esiin. Naisyrittäjyyttä on mahdollista edistää, mutta sen seuranta on haastavaa, koska esimerkiksi osakeyhtiötä ei ole mahdollista käytännössä määrittellä nais- eikä miesyritykseksi. Myös nuorille potentiaalisille yrittäjille pitäisi levittää tietoa perustamistuesta esimerkiksi oppilaitoksiin.

Tuen yhteensovittaminen

Kentältä aiemmin ja työpajassa tulleen palautteen mukaan yrityksen pitäisi voida saada sekä starttirahaa että yrityksen perustamistukea samaan aikaan. Nykyisellään yrityksen perustamistukea ei voi saada, mikäli yritykselle on tehty myönteinen starttirahapäätös. Lähtökohtana tässä on se, että yrittäjä ei voi saada päällekkäiseksi katsottavaa tukea yrityksen perustamisteen. Yrittäjäksi ryhtyvän pitää itse harkita, mikä tukimuoto hänen tilanteeseensa parhaiten sopii. Asian ratkaisemiseksi on ehdotettu esimerkiksi starttirahan vähentämistä myönnettävästä perustamistuesta, jolloin mahdollisesti päällekkäisyydeltä vältyttäisiin.

On myös noussut esiin tilanteita, joissa on pohdittu pitäisikö esimerkiksi Business Finlandin myöntämän innovaatioasetelin arvo vähentää perustamistuesta, jota ollaan samaan aikaan tai lähes samaan aikaan myöntämässä samalla yritykselle. Tukien yhteensovittamiskysymykset ratkaistaan osana uuden rahoituskauden valmistelutyötä. On myös tiettyjä muita tilanteita, joissa EU:n lainsäädännöstä ja valtiontukisäännöistä johtuen tiettyjä tukia ei voi saada samaan aikaan. Yrityksen perustamistukea voi saada vain maaseutualueilla. Jos yritys saisi sekä starttirahaa että perustamistukea samaan aikaan, niin silloin kaupunkien yritykset olisivat eri asemassa vaikkakin kaupunkien yrityksillä on useimmiten maaseutua otollisemmat olosuhteet.

Tuen kohdentaminen

Keskusteluissa toivottiin tuen kohdistumista esimerkiksi biotalouteen liittyvään yritystoimintaan. On huomioitava, että alueet ovat erilaisia ja yritykset lähtevät liikkeelle paikallisista voimavaroista mutta myös tarpeista, kysynnästä, markkinoista sekä myös sosiaalista lähtökohdista käsin. Biotalousstrategiaa toteuttavien yritysten tukeminen on luonteva teema maaseudulla ja tätä ajatusta tukee myös äskettäin päivitetty EU:n biotalousstrategia. Kaikkia maaseutualueilla sijaitsevia luonnonvaroja ei ole mahdollista eikä kannattavaa irrottaa alueesta ja siirtää muualle jalostettavaksi. Siirtokelvottomiin luonnonvaroihin tukeutuvat maaseutuyhteisöt eivät hyödyt kaupunkivetoisesta kehittämisestä.

Keskeisenä haasteena on pystyä luomaan työpaikkoja sinne, missä ihmiset asuvat ja että myös nuoret löytäisivät kotipaikkakunnaltaan toimeentulolähteitä. Samalla pitäisi pystyä viemään tuotteita ja palveluita alueen ulkopuolella ja kotimarkkinoilta kansainvälisillä markkinoilla asti. Myös ympäristö- ja ilmasto pitää ottaa huomioon, jotta hiilijalanjälkeä saadaan pienennettyä.

Yritysneuvonta

Työryhmässä nostettiin esiin myös neuvontapalvelut, joita tarvittaisiin ennen perustamistukea koskevan hakemuksen jättämistä. Neuvontapalveluiden avulla yritys pääsisi vaiheeseen, jossa liiketoimintasuunnitelma on saatu tehtyä. Yritykset pitävät asiantuntijapalveluiden ostoa ilman tukea kalliina.

Usein yritykset ovat ensimmäistä kertaa ELY-keskuksen tai Leader-ryhmän asiakkaina. Tuen hakeminen, päätöksen hyväksymisen odottaminen, raportointi ja lopulta tuen maksaminen sekä näihin liittyvät lainsäädännön edellytykset ovat heille uutta ja siksi tukeen liittyvä prosessi saattaa olla joillekin hankalaa. Työpajassa esitettiin, että mentorointi ja konsultointi olisi tarpeen tukea haettaessa. Tuen hakemiseen liittyvissä asioissa yritysten on parasta kääntyä kuntien kehittämissyhtiöiden ja muiden yritysneuvontaa antavien tahojen puoleen, mikäli hakemuksen tekemien ei omin voimin onnistu. Tukihakemuksen tekemiseen ei ole tällä hetkellä tarjolla maaseutuohjelmasta erillistä tukea. Hakemuksen tekeminen omin voimin ja kustannuksin on ikään kuin yrityksen omavastuuta ja kun tuki on myönnetty, niin sitä voi käyttää varsinaiseen yrityksen toimintaan.

Neuvontapalveluita on käsitelty tammikuussa 2019 neuvonnan työpajassa.

Uusien käsitteiden opettelua ja niiden sisällön omaksumista

Työryhmässä esitettiin toiveena, ettei käytettäisi start-up -käsitettä työpajan nimessä eikä muutoinkaan, vaan käytettäisiin tarkempia termejä ja puhuttaisiin yritystoiminnan käynnistämisestä. Todettakoon tässä yhteydessä, että start-up -käsitettä käytettiin työpajan nimessä, koska se kertoo lyhyesti mistä on kyse ja start-up -käsite löytyy myös englanninkielisestä CAP:n strategiasuunnitelma-asetusehdotuksesta eli sinänsä mitään epäselvyyttä käsitteessä ei ole. Käsitettä start-up käytetään nykyään sellaisenaan eri yhteyksissä ilman että sitä suomennettaisiin. Eikä sille edes ole mitään yhtä suomenkielistä määritelmää, kuten ei ole monelle muullekaan rahoitusmaailmassa käytettävälle englanninkielestä peräisin olevalle käsitteelle. Tässä kohdin pätee varmastikin vanha sananlasku ”Ei nimi miestä pahenna, jos ei mies nimenään”.

Esimerkiksi Euroopan komission tiedonannon (COM(2016) 733 final) suomenkielisessä versiossa ei ole start-up –käsitettä suomennettuna. Tiedonannon nimi on Euroopan seuraavat kärkiyritykset: start-up- ja scale-up-yrityksiä koskeva aloite. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2016:733:FIN>. Sen sijaan tiedonannossa tuodaan muutoin sanallisesti esiin, mitä käsitteillä haetaan ja viitataan kasvuyrityksiin.

Wikipedian mukaan start-up -yritys tarkoittaa nuorta kasvuhakuista yritystä. Sillä voidaan tarkoittaa myös yritystä, joka vasta kehittää ensimmäistä tuotettaan eikä tuota vielä voittoa. Termiä käytetään usein enintään muutaman vuoden ikäisistä yrityksistä. Yrityksen nuori ikä tai esimerkiksi teknologia-alalla toimiminen ei riitä määrittelemään yritystä start-up-yritykseksi, vaan olennainen piirre on nopean kasvun tavoittelemisen. https://fi.wikipedia.org/wiki/Startup-yritys#Startup-yritykset_Suomessa

Edellä mainitussa tiedonannossa on käytetty myös scale-up –käsitettä. Yrityksmaailmassa ja yhä enemmän politiikassa käytetään sanaa skaalata, skaalaus, skaalaaminen suomentamaan termiä to scale-up. Esimerkiksi eräässä EU:n kyselyssä oli kysymys: Does the initiative contribute to scaling up a pilot project to commercial scale?

Kielitohtorin mukaan start-up- ja scale-up-yritykset ovat molemmat kasvuyrityksiä, mutta ensimmäinen termi viittaa yritystoiminnan aloittamiseen ja jälkimmäinen sen laajentumiseen. Suomeksi voisi puhua esimerkiksi yrityksen tai liike-/yritystoiminnan laajentumisesta. <http://www.kielitohtori.fi/suomen-kielenhuollon-kysymys/voiko-verbi%C3%A4-skaalata-k%C3%A4ytt%C3%A4%C3%A4-englannin-scale-ilmauksen-suomennoksena>

Kielitohtorin mukaan lauseesta ”Yhdysvallat vaikuttaisi olevan Pohjoismaita selvästi parempi skaalaamaan nuoria potentiaalisia yrityksiä.” ei riittävän selkeästi välity sen toivottu merkitys. Paremmin tämän voisi sanoa ”Yhdysvalloissa on paremmat olosuhteet yritysten toiminnan laajentumiselle (tai skaalautumiselle, jos niin halutaan).”.

Skaalautumisesta puhutaan esimerkiksi Business Finlandin sivuilla, missä esiintyy lause ”Business Finlandin Nuoret innovatiiviset yritykset -rahoitus auttaa alle viiden vuoden ikäisiä, voimakkaasti kasvuhakuisia yrityksiä skaalaamaan liiketoimintaa kansainvälisillä markkinoilla.”. <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/skaalaa-liiketoimintasi/>

Verkosta siis löytyy apua erilaisten käsitteiden sisällön hahmottamiseksi. Start-up –yrittäjyyttä koskevaa aineistoa:

Pääomasijoittajat ry:n Ehdotukset startup- ja kasvuyritysten kasvun, kansainvälistymisen ja työpaikkojen luonnin vahvistamiseksi 23.1.2019.

<https://paaomasijoittajat.fi/ehdotukset-startup-ja-kasvuyritysten-kasvun-kansainvalistymisen-ja-tyopaikkojen-luonnin-vahvistamiseksi/>

Uudistuva työ ja yrittäjyys – visioista toteutukseen – Yrittäjyysstrategia 3.10.2018.

<https://tem.fi/julkaisu?pubid=URN:ISBN:978-952-327-340-5>

Maliranta, Mika, Pajarinen, Mika & Rouvinen, Petri (toim.). 2018. Startupit kansantaloudessa. 2018.

Helsinki: Taloustieto Oy.

<https://www.etla.fi/julkaisut/startupit-kansantaloudessa/>

Startups, accelerators and role of Tekes. Evaluation Report. 2018. Business Finland.

https://www.businessfinland.fi/ajankohtaista/uutiset/2018/selvitys-startupit-tarvitsevat-rahaa-kansainvalista-osaamista-ja-asiiantuntijoita/?utm_campaign=55dd998cd4dbac7b6504482f&utm_content=5aba0d912848a57af905cd75&utm_medium=smarpshare&utm_source=linkedin

The Missing Entrepreneurs 2017 - Policies for Inclusive Entrepreneurship.

https://www.oecd-ilibrary.org/employment/the-missing-entrepreneurs-2017_9789264283602-en

EK tutki: Startup-yritykset pk-yritysten kumppaneina. 6.7.2016. Yhteistyön yleisyys, muodot ja edistäminen.

<https://ek.fi/ajankohtaista/tiedotteet/2016/07/06/ek-tutki-viidennes-pk-yrityksista-paassyt-kiinni-startup-yhteistyohon/>